

Sygn. akt XXV C 826/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR (del.) Paweł Duda

Protokolant: sekretarz sądowy Arkadiusz Połaniecki

po rozpoznaniu w dniu 2 grudnia 2015 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa – Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad**

przeciwko (...) **Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C. i B. a K. k.s. z siedzibą w P. (Czechy)**

o zapłatę

I. zasądza solidarnie od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C. i B. a K. k.s. z siedzibą w P. na rzecz Skarbu Państwa – Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad kwotę 182.470,50 zł (sto osiemdziesiąt dwa tysiące czterysta siedemdziesiąt złotych pięćdziesiąt groszy) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty;

II. oddała powództwo co do odsetek w pozostałej części;

III. zasądza solidarnie od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C. i B. a K. k.s. z siedzibą w P. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

IV. nakazuje pobrać solidarnie od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C. i B. a K. k.s. z siedzibą w P. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 10.821,18 zł (dziesięć tysięcy osiemset dwadzieścia jeden złotych osiemnaście groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt XXV C 826/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 2 grudnia 2015 r.

Pozwem z dnia 20 lutego 2015 r. Skarb Państwa – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad wniósł o zasądzenie od pozwanych D. i M. C. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C. i B. a K. k.s. z siedzibą w P. (Czechy) solidarnie kwoty 182.470,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 91.235,25 zł od dnia 30 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty i od kwoty 91.235,50 zł od dnia 5 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powód wskazał, że na mocy ustawy z dnia 28 czerwca 2012 r.

o spłacie niektórych niezaspokojonych należności przedsiębiorców, wynikających z realizacji udzielonych zamówień publicznych (Dz.U. z 2012 r., poz. 891), zwanej dalej również „specustawą pomocową” lub „ustawą”, Skarb Państwa wypłacił na rzecz B. K. kwotę łączną 182.470,50 zł, przysługująca jej od pozwanych na podstawie zamówienia z dnia 22 sierpnia 2012 r. na świadczenie usługi sprzętem budowlanym dla potrzeb budowy autostrady (...) od węzła S. do węzła K.. Pierwsze zgłoszenie należności w trybie przepisów ustawy miało miejsce w styczniu 2013 r. W momencie dokonania pierwszego zgłoszenia powód posiadał zabezpieczenie należytego wykonania kontraktu w wysokości 13.660.444,75 zł. Z uwagi na to, że kwota zabezpieczenia w dniu zgłoszenia wniosku o wypłatę wystarczała na zaspokojenie wszystkich należności umieszczonych na liście, o której mowa w art. 5 ust. 3 ustawy, kwoty, w jakiej należności te mogą być zaspokojone nie były ograniczane. W dniu 29 sierpnia 2013 r. Skarb Państwa wypłacił przedsiębiorcy B. K. zaliczkę w kwocie 91.235,25 zł, a w dniu

4 grudnia 2013 r. pozostała część należności w kwocie 91.235,25 zł. Powodowi przysługuje przeciwko pozwany – wykonawcom przedmiotowej inwestycji, roszczenie o zwrot wypłaconych środków, zgodnie z art. 11 ust. 1 przywołanej ustawy. Solidarność po stronie pozwanych wynika z art. 141 ustawy Prawo zamówień publicznych.

Pozwani (...) Sp. z o.o. i B. a K. k.s. w złożonych odpowiedziach na pozew (k. 15-194 i 338-349) wnieśli o oddalenie powództwa w całości.

Obydwaj pozwani podnieśli te same argumenty przemawiające przeciwko uwzględnieniu roszczenia zarzucając, że: 1) wierzytelność przedsiębiorcy w wysokości 182.470,50 zł nie spełnia przesłanek określonych w specustawie pomocowej, 2) powód nie nabył w stosunku do pozwanych roszczenia o zwrot wypłaconych środków na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy, 3) w wyniku naruszenia przepisów ustawy powód spłacił należność przedsiębiorcy w wyższym stopniu, niż zezwalała na to ustawa, co wpłynęło również na nieprawidłowe ustalenie przez powoda zakresu roszczenia regresowego, 4) powód bezzasadnie żąda zasądzenia na swoją rzecz odsetek za okres, w którym jego roszczenie nie było jeszcze wymagalne. Uzasadniając te zarzuty pozwani wskazali, że przedsiębiorca nie wykazał, a powód nie zweryfikował spełnienia jednej z przesłanek wypłaty środków przez (...), tj. że prace przedsiębiorcy zostały wykonane i odebrane. Wniosek przedsiębiorcy

o wypłatę na podstawie specustawy nie spełniał warunków formalnych, bowiem nie dołączono do niego pisemnego uznania długu przez pozwanych lub dokumentów równoważnych, ani oświadczeń sporządzonych zgodnie z wymogami ustawy, bowiem nie zawierały one obligatoryjnej klauzuli o treści „jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie nieprawdziwego oświadczenia”, o której mowa w art. 8 ust. 2 ustawy. Powód przekroczył też limit wypłaty wynikający z ustawy, który wynosił 4.098.133,42 zł. Taka kwota wynikała bowiem z gwarancji bankowej będącej w posiadaniu powoda w styczniu 2013 r., czyli w czasie otrzymania przez powoda pierwszych zgłoszeń przedsiębiorców. Tymczasem łączna suma należności zgłoszonych przez przedsiębiorców i umieszczonych na liście, o której mowa w art. 5 ust. 3 ustawy, wynosiła 10.597.175,80 zł. Powód niezasadnie żąda od pozwanego odsetek od dat przypadających po dniach, w których kwoty zostały wypłacone. Roszczenie regresowe mogło stać się wymagalne dopiero po wezwaniu wykonawcy do zapłaty, tj. najwcześniej od dnia 15 stycznia 2014 r. Nota księgowa, w której powód domagał się zapłaty kwoty dochodzonej pozwem w terminie 14 dni od dnia otrzymania noty, została bowiem doręczona pozwanemu (...) Sp. z o.o.

31 grudnia 2013 r. Pozwanemu B. a K. k.s. nie doręczono natomiast w ogóle noty księgowej, dlatego mógłby on być zobowiązany do zapłaty odsetek po upływie 14 dni od doręczenia odpisu pozwu, tj. od 11 sierpnia 2015 r.

W pismach procesowych z 2 września 2015 r. (k. 383-391) i z 29 września 2015 r.

(k. 401-408) powód podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie i wskazał, że całkowita kwota wypłacona przez powoda w trybie specustawy pomocowej wyniosła 375.454,01 zł, gdyż większość wniosków przedsiębiorców o zwrot należności została cofnięta lub zwrócona przez zamawiającego z uwagi na nieuzupełnienie dokumentów. Wobec tego powód zmieścił się w ustawowym limicie określonym zarówno pierwotną, jak i zredukowaną kwotą gwarancji bankowej.

Pozwani w pismach procesowych z dnia 30 września 2015 r. (k. 410-416)

i 10 października 2015 r. (k. 424-435) podtrzymali swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie. Pozwany B. a K. k.s. podniósł nadto, że jedną z przesłanek roszczenia regresowego inwestora opisanego w art. 11 ust. 1 ustawy jest wykazanie szkody. Szkodę inwestora może stanowić wysokość wynagrodzenia podwykonawcy, o ile inwestor wykaże jednocześnie, że wypłacił wykonawcy wynagrodzenie w części, w jakiej odnosiło się do robót wykonanych przez podwykonawcę. W niniejszej sprawie powód nie wykazał poniesienia szkody. Ponadto po stronie B. a K. k.s. zachodzi brak legitymacji biernej, bowiem stroną stosunku prawnego z przedsiębiorcą był wyłącznie drugi pozwany. Zachodzi brak ustawowej podstawy solidarności pozwanych, w szczególności podstawy takiej nie stanowi art. 141 ustawy Prawo zamówień publicznych, który odnosi się wyłącznie do odpowiedzialności za wykonanie umowy zawartej z zamawiającym i wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W wyniku rozstrzygnięcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego Skarb Państwa – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad (zamawiający) i konsorcjum firm w składzie: (...) S.A. (lider), B. a K. k.s. (partner) i B. a (...) Sp. z o.o. (wykonawca) zawarli w dniu 18 czerwca 2010 r. umowę, na mocy której zamawiający powierzył a wykonawca zobowiązał się do wykonania robót polegających na „Budowie Autostrady (...) na odcinku granica województwa (...) / (...) do węzła S. od km 230+817 do km 295+850 – Zadanie II. Odcinek 2 Sekcja 1 od km 245+800 do km 261+000, węzeł S.-węzeł K.”, zwaną dalej (...). W toku realizacji Umowy doszło do ogłoszenia upadłości (...) S.A. i odstąpienia przez syndyka masy upadłości tej spółki od Umowy, wobec czego wykonawcą przedmiotowego kontraktu zostało konsorcjum firm B. a (...) Sp. z o.o., (lider) i B. a K. k.s. (partner). Spółka (...) a K. Polska jako lider konsorcjum była uprawniona i umocowana do reprezentowania interesów konsorcjum przed zamawiającym. (umowa nr (...) z 18.06.2010 r. –

k. 19-21, wraz z aneksem nr (...) – k. 22-23, aneksem nr (...) – k. 24-26, aneksem nr (...) – k. 27-28, aneksem nr (...) – k. 29-32, aneksem nr (...) – k. 33-38, umowa konsorcjum z 16.07.2012 r. – k. 44-48).

Wykonawca celem zabezpieczenia należytego wykonania Umowy złożył zamawiającemu gwarancję bankową na kwotę 13.554.633,30 zł, wystawioną przez (...) S.A. w dniu 22 czerwca 2010 r., ważną do 15 lipca 2017 r. Zgodnie z treścią gwarancji w dniu 29 czerwca 2012 r. kwota gwarancji ulegała automatycznemu zmniejszeniu i od tego dnia wynosiła 4.066.390 zł. Ponadto każda wypłata dokonana przez gwaranta z tytułu gwarancji automatycznie zmniejsza kwotę jego zobowiązania, aż do całkowitego wykorzystania kwoty gwarancji. Aneks nr (...) z 3 marca 2011 r. kwota gwarancji została podwyższona do maksymalnej wysokości 13.660.444,75 zł. Kolejnymi aneksami zmieniono zaś w/w zapis dotyczący automatycznego zmniejszenia sumy gwarancyjnej w ten sposób, że kwota gwarancji ulega automatycznemu zmniejszeniu w dniu 30 listopada 2012 r. i od tego dnia wynosić będzie 4.098.133,42 zł. (gwarancja bankowa nr (...) z dnia 22 czerwca 2010 r. – k.73-74, aneks nr (...) z 03.03.2011 r. do gwarancji bankowej – k.75, aneks nr (...) z 26.06.2012 r. do gwarancji bankowej – k. 76, aneks nr (...) z 25.09.2012 r. do gwarancji bankowej – k. 77, aneks nr (...) z 05.10.2012 r. do gwarancji bankowej – k. 78)

W dniu 22 sierpnia 2012 r. B. a (...) Sp. z o.o. zawarła z B. K. umowę, w której B. a (...) Sp. z o.o. zleciła B. K. świadczenie usług dla potrzeb budowy autostrady (...) od węzła S. do węzła K. sprzętem budowlanym w postaci koparki kołowej O&K i koparki gąsienicowej (...), w okresie od 22.08.2012 r. do odwołania. Na podstawie wymienione umowy B. K. od września do grudnia 2012 r. świadczyła na rzecz B. a K. Polska Sp.

z o.o. usługi koparką kołową i koparką gąsienicową. Prace były potwierdzane na kartach pracy sprzętu przez majstra nadzorującego roboty na placu budowy. Za wykonane na podstawie przedmiotowej umowy usługi (...) wystawiła B. a (...) Sp. z o.o. następujące faktury VAT:

1) nr (...) z 30.09.2012 r. na kwotę 41.069,70 zł, z terminem płatności do 30 października 2012 r. (k. 93),

2) nr (...) z 15.10.2012 r. na kwotę 38.831,10 zł, z terminem płatności do

14 listopada 2012 r. (k. 94),

3) nr (...) z 31.10.2012 r. na kwotę 46.223,40 zł, z terminem płatności do 30 listopada 2012 r. (k. 95),

4) nr (...) z 16.11.2012 r. na kwotę 14.188,05 zł, z terminem płatności do 16 grudnia 2012 r. (k. 96),

5) nr (...) z 30.11.2012 r. na kwotę 33.640,50 zł, z terminem płatnością do 30 grudnia 2012 r. (k. 97),

6) nr (...) z 10.12.2012 r. na kwotę 8.517,75 zł, z terminem płatności do 9 stycznia 2013 r. (k. 98).

Wszystkie faktury zostały przyjęte przez B. a (...) Sp. z o.o. – żadna z nich nie została zwrócona. Spółka ta nie zapłaciła jednak B. K. należności wynikających z faktur. (zlecenie nr (...) z 22.08.2012 r. – k. 92, faktury – k. 93-98, zeznania świadka B. K. – k. 435-435v.)).

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, w związku z wpływieniem wniosku przedsiębiorcy o dokonanie zapłaty na podstawie specustawy pomocowej, 31 stycznia 2013 r. zamieściła w prasie ogłoszenie o otwarciu 21-dniowego terminu na dokonywanie zgłoszeń należności przysługujących przedsiębiorcom, którzy zawarli umowę z wykonawcą w związku z realizacją zamówienia publicznego na roboty budowlane, udzielonego przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Ł.. Po pierwszym ogłoszeniu przedsiębiorcy zgłosili do (...) Oddział w Ł. do wypłaty na podstawie specustawy pomocowej należności wynikające z przedmiotowego kontraktu na kwotę około 13.000.000 zł. Wielu przedsiębiorców wycofało następnie zgłoszenia, ponieważ wykonawca uregulował ich należności. Przedsiębiorcy nie uzupełniali też wymaganych dokumentów; takie zgłoszenia nie zostały uwzględnione przez zamawiającego. Wobec tego w dniu 13 maja 2014 r. zostało dokonane przez (...) Oddział w Ł. kolejne ogłoszenie o otwarciu 21-dniowego terminu na dokonywanie zgłoszeń należności na podstawie przywołanej ustawy. (kopie ogłoszeń – k. 79 i 80, zeznania świadków: J. Ł. (1) – k. 433v.-434v, H. K. – k. 434v-435).

B. K. zgłosiła do (...) Oddział w Ł. w trybie specustawy pomocowej należność w kwocie 182.470,50 zł, przysługującą jej od B. a K. Polska Sp. o.o. na podstawie przedmiotowej umowy zlecenia, pismem z dnia 20 lutego 2013 r., które wpłynęło do (...) 26 lutego 2013 r. Do zgłoszenia B. K. dołączyła m.in. PIT-36-L, PIT/B za 2011 r. i 2012 r., zaświadczenie ZUS o ilości zatrudnionych pracowników oraz dwa oświadczenia datowane na dzień 20 lutego 2013 r., w których pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań oświadczyła, że zgłoszone należności wynikają ze zrealizowanych i odebranych usług związanych z realizacją zamówienia publicznego i że nie są objęte gwarancją udzieloną przez wykonawcę i nie zostały zaspokojone przez wykonawcę, a także, że prace na rzecz wykonawcy zostały przez nią wykonane samodzielnie. (zgłoszenie należności z 20.02.2013 r. – k. 81-82, PIT-36L za 2011 r. – k. 84-85v., PIT/B za 2011 r. – k. 86-87, PIT-36L za 2012 r. – k. 88-89, PIT/B za 2012 r. – k. 90-90v, zaświadczenie ZUS z 14.02.2013 r. – k. 91, oświadczenia z 20.02.2012 r. – k. 118-119 i 120-121).

Uzupełniając zgłoszenie należności, B. K. w dniu 29 czerwca 2013 r. przesłała do (...) Oddział w Ł. kopię pozwu przeciwko B. a K. Polska

Sp. z o.o. o zapłatę kwoty 182.470,50 zł wynikającej z w/w faktur, który w dniu 30 kwietnia 2013 r. złożyła do Sądu Okręgowego w Koninie, wraz z kopią postanowienia o przekazaniu sprawy według właściwości Sądowi Okręgowemu w Poznaniu. (pismo B. K.

z 29.06.2013 r., kopia pozwu do Sądu Okręgowego w Koninie – k.103-105, kopia postanowienia Sądu Okręgowego w Koninie z 10.05.2013 r. – k. 106-107).

Sąd Okręgowy w Poznaniu w dniu 23 lipca 2013 r. wydał nakaz zapłaty

w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał B. a (...) Sp. z o.o. zapłacić B. K. kwotę 182.470,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwot wskazanych szczegółowo w treści nakazu zapłaty. Nakaz ten nie został zaskarżony przez B. a (...) Sp. z o.o. i uprawomocnił się z dniem 13 sierpnia 2013 r. W dniu 6 września 2013 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu nadał terminowi nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności. (dokumenty w dołączonych aktach Sądu Okręgowego w Poznaniu sygn.

IX GNc 894/13; nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z 23 lipca 2013 r. – k. 30, postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności – k. 41).

B. K. w dniu 29 lipca 2013 r. przesłała (...) Oddział w Ł. kopię w/w nieprawomocnego nakazu zapłaty z dnia 23 lipca 2013 r., a w dniu 1 października 2013 r. przesłała (...) odpis prawomocnego nakazu zapłaty z nadaną klauzulą wykonalności. (pisma B. K. z dnia 29.07.2013 r. wraz z załącznikiem – k. 108-109 i z dnia 01.10.2013 r. wraz z załącznikiem – k. 110-114).

W dniach 21-23 sierpnia 2013 r. (...) Oddział w Ł. dokonał weryfikacji wniosku B. K.. W wyniku weryfikacji uznano jako należną przedsiębiorcy kwotę 182.470,50 zł brutto oraz zatwierdzono do wypłaty zaliczkę w kwocie 91.235,25 zł. Przelewem bankowym z dnia 29 sierpnia 2013 r. (...) Oddział w Ł. wypłaciła na rzecz B. K. kwotę 91.235,25 zł. (weryfikacja wniosku B. K. – k. 123-128v., polecenie przelewu – k. 129, potwierdzenie realizacji wniosku o wypłatę ze środków (...) z 29.08.2013 r. – k. 131).

W dniu 8 października 2013 r. (...) Oddział w Ł. dokonała kolejnej weryfikacji wniosku B. K.. W wyniku weryfikacji uznano do zapłaty pozostałą część należności przedsiębiorcy w kwocie 91.235,25 zł. Przelewem bankowym z dnia 4 grudnia 2013 r. (...) Oddział w Ł. wypłaciła na rzecz B. K. kwotę 91.235,25 zł. (weryfikacja wniosku B. K. – k. 132-137, polecenie przelewu – k. 139, potwierdzenie realizacji wniosku o wypłatę ze środków (...) z 04.12.2013 r. – k. 140).

W dniu 16 grudnia 2013 r. (...) Oddział w Ł. wystawiła B. a K. Sp. z o.o. notę księgową na kwotę 316.663,50 zł w związku z dokonaniem płatności na rzecz przedsiębiorców zgodnie ze specustawą pomocową (w tym płatności na rzecz B. K. w kwocie łącznej 182.470,50 zł), wzywając do zapłaty tej sumy w terminie 14 dni od doręczenia noty. Do dnia 16 grudnia 2013 r. Skarb Państwa wypłacił na podstawie specustawy na rzecz przedsiębiorców w ramach przedmiotowego kontraktu należności w kwocie łącznej 316.663,50 zł. (nota księgową nr (...) z 16.12.2013 r. wraz z załącznikiem – k. 141-142).

Powyższa nota księgową została doręczona B. a (...) Sp. z o.o. w dniu 31 grudnia 2013 r. (okoliczność uznana za ustaloną na podstawie art. 230 k.p.c. – podana przez pozwanego (...) Sp. z o.o. w odpowiedzi na pozew i niekwestionowana przez powoda).

Skarb Państwa – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad zweryfikował i wypłacił na podstawie specustawy pomocowej należności przedsiębiorców wynikające z przedmiotowego kontraktu na sumę 480.222,19 zł (z tym, że na rzecz przedsiębiorcy S. K. wypłacono zaliczkę w kwocie 15.545,77 zł). W związku z faktem, że suma gwarancji jest wyższa niż uznane należności przedsiębiorców, przy wypłatach nie dokonywano redukcji należności. (lista przedsiębiorców wraz z wykazem dokonanych wypłat należności – k. 432, zeznania świadków: J. Ł. (1) – k. 433v.-434v, H. K. – k. 434v.-435).

W dniu 24 listopada 2014 r. B. a (...) Sp. z o.o. zmieniła nazwę na D. i (...) Sp. z o.o. odpis pełny z rejestru przedsiębiorców KRS nr (...) – k. 49-52).

Sąd dał wiarę obiektywnym dowodom ze wskazanych wyżej dokumentów, które nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i nie były kwestionowane przez żadną ze stron.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków J. Ł. (1) i H. K., ponieważ korespondowały one wzajemnie ze sobą i z dowodami z dokumentów stanowiących materiał dowody sprawy, składając się wraz z nimi na spójną i logiczną całość, tworzącą opisany wyżej stan faktyczny sprawy.

Sąd oddalił wnioski powoda i pozwanych o przeprowadzenie dowodów z przesłuchania stron, ponieważ nie zachodziły przesłanki do dopuszczenia tych dowodów, wymienione w art. 299 k.p.c. Zgodnie z wnioskiem powoda, dowód z przesłuchania przedstawiciela strony powodowej miałby zostać przeprowadzony na okoliczności trybu, wysokości i zasadności wypłat w trybie specustawy na rzecz wszystkich przedsiębiorców (oświadczenie pełnomocnika powoda – k. 433). Fakty te zostały jednak już wyjaśnione zeznaniami świadków J. Ł. (2) i H. K., którzy byli przesłuchiwanymi m.in. na te okoliczności. Natomiast zgodnie z wnioskiem pozwanego D. i M. C.

Sp. z o.o., dowód z przesłuchania przedstawiciela pozwanego miałby być przeprowadzony na okoliczność daty doręczenia spółce noty księgowej z dnia 16 grudnia 2013 r. (k. 186). Jednak podany przez pozwanego fakt doręczenia pozwanemu owej noty w dniu 31 grudnia 2013 r. nie był kwestionowany przez stronę powodową, zatem nie wymagał dowodzenia. W tej sytuacji nie było potrzeby prowadzenia dowodów z przesłuchania stron.

Sąd zważył, co następuje:

Oceniając roszczenia dochodzone pozwem należy w pierwszym rzędzie wskazać, że zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 czerwca 2012 r. o spłacie niektórych niezaspokojonych należności przedsiębiorców, wynikających z realizacji udzielonych zamówień publicznych, ustawa określa zasady spłaty przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad niezaspokojonych przez wykonawcę należności głównych przedsiębiorcy, który zawarł umowę z wykonawcą w związku z realizacją zamówienia publicznego na roboty budowlane, udzielonego przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, wyłącznie za zrealizowane i odebrane prace. Przepisy ustawy nie mają zastosowania do należności, które mogą być zaspokojone na podstawie art. 647¹ k.c. (art. 1 ust. 2 ustawy). Stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy, Generalny Dyrektor spłaca należności do wysokości równej kwocie zabezpieczenia, o której mowa w art. 147 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych. W myśl art. 5 ust. 1 specustawy pomocowej, przedsiębiorca może zgłosić Generalnemu Dyrektorowi należność, która przysługuje mu od wykonawcy, który zalega ze spłatą za zrealizowane i odebrane prace co najmniej 30 dni albo wobec którego ogłoszono upadłość lub sąd oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 Prawa upadłościowego i naprawczego, dołączając dokumenty wymienione szczegółowo w art. 5 ust. 2 ustawy. Po dokonaniu weryfikacji zgłoszenia Generalny Dyrektor może ogłosić, a w przypadku, gdy zgłoszone należności przekroczą 3% wartości zamówienia publicznego ogłasza, w dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym o otwarciu 21-dniowego terminu na dokonywanie zgłoszeń. Po upływie tego terminu Generalny Dyrektor sporządza listę przedsiębiorców spełniających warunki, o których mowa w art. 5 ust. 2 i art. 8, i zawiadamia przedsiębiorców o umieszczeniu ich na liście (art. 5 ust. 3 ustawy). W przypadku, gdy kwota określona w art. 2 nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich należności umieszczonych na liście, kwoty, w jakiej należności te mogą być zaspokojone, są ustalane proporcjonalnie do wysokości każdej z nich (art. 5 ust. 3 ustawy). Zgodnie z art. 9 ustawy, w przypadku, gdy kwota należności umieszczonych na liście wierzytelności, jest mniejsza niż kwota zabezpieczenia, o którym mowa w art. 147 Prawa zamówień publicznych, Generalny Dyrektor może ponownie sporządzić listę przedsiębiorców, o której mowa w art. 5 ust. 3.

Zgodnie z art. 11 ust. 1 specustawy pomocowej, który powód przywołał jako podstawę prawną roszczenia dochodzonego pozwem, Generalnemu Dyrektorowi Dróg Krajowych i Autostrad przysługuje wobec wykonawcy roszczenie o zwrot środków wypłaconych na podstawie ustawy. Treść przywołanego przepisu świadczy, że zobowiązanie Skarbu Państwa – Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad do spłaty należności na podstawie ustawy ma charakter zobowiązania akcesoryjnego i gwarancyjnego wobec przedsiębiorców, będącego

źródłem odpowiedzialności za cudzy – wykonawców – dług. Roszczenie Skarbu Państwa przeciwko wykonawcy o zwrot środków wypłaconych na podstawie przywołanej ustawy należy kwalifikować jako roszczenie regresowe występujące pomiędzy dłużnikami zobowiązanymi in solidum, bowiem zaspokojenie należności przedsiębiorcy przez jednego z dłużników powoduje, że dług wygasa względem drugiego.

Odnosząc się na tym tle do żądania objętego pozwem i zarzutów pozwanych wskazać potrzeba po pierwsze, że przesłanką nabycia roszczenia regresowego Skarbu Państwa – Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad względem wykonawcy na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy jest wypłata środków przedsiębiorcy z tytułu spłaty należności. Dochodząc roszczenia regresowego przeciwko wykonawcy Skarb Państwa nie musi zatem udowadniać spełnienia przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej wykonawcy, lecz tylko fakt wypłaty należności przedsiębiorcy zgodnie z przepisami specustawy pomocowej. Dlatego zarzuty pozwanych, dotyczące braku wykazania przez powoda poniesienia szkody, nie mogły odnieść zamierzonego skutku. Tym niemniej, szkoda zaistniała po stronie powoda na skutek wypłaty należności przedsiębiorcy B. K. była oczywista. Dokonując tej zapłaty Skarb Państwa doznał bowiem uszczerbku finansowego odpowiadającego wysokości dokonanej wypłaty.

Po drugie, tylko uzasadniona w świetle przepisów ustawy spłata należności prowadzi do nabycia roszczenia Skarbu Państwa względem wykonawcy o jej zwrot. Nabycie tego roszczenia jest możliwe o tyle, o ile w dacie dokonywania spłaty istniało roszczenie przedsiębiorcy względem wykonawcy o zapłatę kwoty w wysokości odpowiadającej co najmniej kwocie dokonanej spłaty. O treści i zakresie roszczenia Skarbu Państwa przesądza zakres i treść roszczenia przedsiębiorcy wobec wykonawcy.

W rozpatrywanej sprawie nie budziło wątpliwości, że przedsiębiorcy B. K., której należność spłacił powód, przysługiwała względem pozwanych wierzycelność o zapłatę kwoty 182.470,50 zł, wynikająca z umowy z dnia 22 sierpnia 2012 r. zawartej z B. a (...) Sp. z o.o., której przedmiotem było świadczenie usług sprzętem budowlanym dla potrzeb budowy autostrady (...) od węzła S. do węzła K.. Należność ta została wykazana przez przedsiębiorcę powodowi w/w umową i fakturami wystawionymi za wykonane usługi, przyjętymi (podpisanymi) przez wykonawcę, a przede wszystkim została stwierdzona prawomocnym orzeczeniem sądowym (nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym), które – stosownie do art. 7 ust. 1 pkt. 1 ustawy – stanowiło podstawę do dokonania na rzecz przedsiębiorcy wypłaty pełnej zgłoszonej należności. W tej sytuacji jako niezasadne należy ocenić zarzuty pozwanych dotyczące braku wykazania przez przedsiębiorcę i braku weryfikacji przez powoda, że prace, z których wynika w/w należność, zostały wykonane i odebrane. Przepisy specustawy pomocowej nie nakładają na przedsiębiorcę obowiązku składania dodatkowych dokumentów potwierdzających wykonanie i odebranie prac, lecz jedynie wskazują na konieczność złożenia przez przedsiębiorcę oświadczeń, że należności wymienione w tych dokumentach wynikają ze zrealizowanych i odebranych prac związanych z realizacją zamówienia publicznego oraz że nie są objęte gwarancją udzieloną przez wykonawcę lub nie zostały zaspokojone (art. 8 ust. 1 ustawy). Wbrew zarzutom pozwanych, oświadczenie złożone przez B. K. dnia 20 lutego 2013 r. (k. 120) było prawidłowe. Fakt, że zawarta w nim klauzula o treści: „pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań”, odbiega nieco do formuły przewidzianej w art. 8 ust. 1 ustawy: „jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie nieprawdziwego oświadczenia”, oceny tej nie zmienia, gdyż formuła użyta

w przywołanym oświadczeniu przedsiębiorcy realizuje ustawowy cel, jakim jest uprzedzenie o odpowiedzialności karnej za podanie nieprawdziwych danych w oświadczeniu. W każdym razie, w analizowanym przypadku nie ulegało wątpliwości, że B. K. wykonała na rzecz wykonawcy przedmiotowej inwestycji prace związane z realizacją zamówienia, a pozwani nie zapłacili za nie, co czyni spór o treść oświadczeń bezprzedmiotowym.

Po trzecie, nie mieli racji pozwani zarzucając, że dokonując spłaty należności na rzecz B. K. powód przekroczył dopuszczalny limit wypłaty. Jak już wskazano,

od 30 listopada 2012 r. suma gwarancji bankowej złożonej powodowi, zabezpieczającej należyte wykonanie Umowy, wynosiła 4.098.133,42 zł. W momencie dokonywania wypłaty na rzecz B. K. suma uznanych przez powoda należności przedsiębiorców była znacznie niższa, niż posiadane zabezpieczenie, bowiem wynosiła 316.663,50 zł (k. 142), a na dzień orzekania w niniejszej sprawie wyniosła 480.222,19 (k. 432). Choć przedsiębiorcy zgłosili pierwotnie należności przekraczające w/w kwotę zabezpieczenia, to jednak – jak wynika z przeprowadzonych w sprawie dowodów – wiele

ze zgłoszeń zostało następnie wycofanych przez przedsiębiorców wobec zaspokojenia ich należności przez wykonawcę lub zostały one zwrócone przez zamawiającego na skutek niezłożenia wymaganych przez ustawę dokumentów. Dlatego nie było podstaw do dokonywania redukcji wypłaty w oparciu o art. 5 ust. 4 specustawy pomocowej.

Po czwarte, niezasadny był podniesiony przez pozwanego B. a K. k.s. zarzut braku legitymacji biernej po jego stronie. Obydwie pozwane spółki, jako członkowie konsorcjum utworzonego w celu wspólnej realizacji przedmiotowego zamówienia publicznego, ponoszą solidarną odpowiedzialność wobec inwestora za wykonanie Umowy. Odpowiedzialność taka wynika z art. 141 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r., poz. 907), w myśl którego wykonawcy, o których mowa w art. 23 ust. 1 (tj. wspólnie ubiegający się o udzielenie zamówienia), ponoszą solidarną odpowiedzialność za wykonanie umowy i wniesienie zabezpieczenia należytego wykonania umowy. Wykonanie umowy zawartej pomiędzy inwestorem a współwykonawcami (konsorcjantami) obejmuje więc także wypełnienie przez każdego z wykonawców obowiązków względem podwykonawców, dostawców czy usługodawców. Przy umowach zawieranych przez podmioty występujące wspólnie o udzielenie zamówienia publicznego bez znaczenia pozostaje okoliczność, czy umowy z podwykonawcami, dostawcami lub usługowcami były zawierane przez te podmioty samodzielnie, czy też wspólnie. Niewykonanie przez jednego ze współwykonawców (konsorcjantów) umowy zawartej przez niego z usługodawcą stanowi jednocześnie nienależyte wykonanie umowy zawartej z inwestorem i jako takie rodzi odpowiedzialność kontraktową. (vide podobne orz. SN z 17.09.2008 r., III CSK 119/08, OSNC 2009/9/130). Roszczenie regresowe Skarbu Państwa o zwrot należności wypłaconej przedsiębiorcy na podstawie specustawy pomocowej mogło być zatem skierowane przeciwko obydwu pozwanym, którzy odpowiadają solidarnie wobec powoda za zapłatę spornej kwoty 182.470,50 zł wypłaconej przez powoda przedsiębiorcy B. K..

Po piąte, słusznie zarzucili pozwani, że nie było podstaw do zasądzenia od nich odsetek za opóźnienie od dat wypłat poszczególnych kwot (zaliczki i pozostałej części należności) dokonanych przez Skarb Państwa wskazanemu przedsiębiorcy. Specustawa pomocowa nie określa terminu, w jakim wykonawca powinien zwrócić Generalnemu Dyrektorowi Dróg Krajowych i Autostrad środki wypłacone na podstawie ustawy. Zgodnie z art. 455 § 1 k.c. świadczenie o charakterze bezterminowym powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu do zapłaty. Nota księgową, w której Skarb Państwa zażądał zwrotu w terminie 14 dni m.in. wypłaconej B. K. kwoty 182.470,50 zł, została doręczona pozwanemu (...) Sp. z o.o. 31 grudnia 2013 r. Wystarczające przy tym było dla wywołania skutku z art. 455 § 1 k.c. w stosunku do obydwu pozwanych, doręczenie wezwania do zapłaty tylko wymienionej wyżej spółce, ponieważ jako lider konsorcjum była ona umocowana do reprezentowania obydwu współwykonawców w relacjach z zamawiającym. Termin zapłaty tej kwoty upłynął więc dla obydwu pozwanych w dniu 14 stycznia 2014 r., zatem w dniu 15 stycznia 2014 r. pozwani znaleźli się w opóźnieniu i od tego dnia należą się powodowi odsetki ustawowe za opóźnienie, stosownie do art. 481 § 1 i 2 k.c.

Mając to na uwadze, Sąd na podstawie powołanych przepisów orzekł jak w sentencji wyroku, zasądając solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 182.470,50 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty (pkt. I sentencji) i oddalając powództwo co do odsetek w pozostałej części (pkt. II sentencji).

Orzekając o kosztach postępowania w III sentencji wyroku Sąd na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. włożył na pozwanych obowiązek zwrotu powodowi pełnych kosztów procesu, mają na uwadze fakt, że powód uległ jedynie co do niewielkiej części swego żądania, tj. tylko co do części odsetek za opóźnienie. Wobec tego pozwani obowiązani są solidarnie zwrócić Skarbowi Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa koszty zastępstwa procesowego pozwanego w wysokości 3.600 zł, w stawce ustalonej stosownie do § 6 pkt 6 w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z

2013 r., poz. 461), na podstawie art. 105 § 2 k.p.c. i art.11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r., poz. 1150).

Nieuiszczone koszty sądowe w postaci opłaty od pozwu w wysokości 9.124 zł,
od której powód był zwolniony z mocy ustawy, i kosztów tłumaczenia dokumentów
w wysokości 1.697,18 zł, tj. w łącznej kwocie 10.821,18 zł, Sąd – z uwagi na wskazany wynik sprawy – w pkt. IV sentencji
wyroku, na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia
28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2010 r.,
nr 90, poz. 594), nakazał pobrać solidarnie od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie.